

Overboekers en festivalcowboys

Hoe 'derden' de balans tussen podia en festivals verstoren

Leonor Jonker Festivals en podia hebben ieder een eigen functie in de popsector en vullen elkaar aan. Waar komt dan de notie vandaan dat de 'wildgroei aan festivals' het de podia moeilijk zou maken? Een rondgang langs boekingskantoren, podia en festivals om te ontdekken wanneer de balans verstoord raakt.

Een beetje popmuziek liefhebber bezoekt in de zomer meerdere grote festivals en is met enige regelmaat in de belangrijke poptempels te vinden. Ook minder fanatieke cultuurbezoekers bezoeken hun lokale poppodium én nabije festivals. Poppodia en zomerfestivals zijn beide onmisbaar in de popsector, zowel voor bezoekers als muzikanten. Je bezoekt een poppodium om je favoriete artiest in een intieme setting te zien. Hier ontdek je ook de jonge bandjes die als support meekomen en krijg je de kans veelbelovende acts te zien, voordat ze echt groot worden. Wie had niet de legendarische clubtour willen meemaken waarbij de jonge honden van Arctic Monkeys in de bovenzaal van Paradiso stonden?

Festivals bieden een heel ander soort live-ervaring. Vaak overschaduwde de sociale kant van het festival het concertbezoek. Maar tegelijk is een zomerfestival de beste plek om grote bands zoals Muse of dansacts als The

Prodigy te zien, omdat kaartjes voor een afzonderlijk concert van zo'n act relatief prijzig zijn. Het zijn ook de festivals waar veel nieuwe bandjes naar een breder publiek doorbreken. Lowlands staat bekend als de plek waar bands als Maximo Park en The Scissor Sisters hun grote doorbraak beleefden op Nederlandse bodem.

Het lijkt onzinnig om te stellen dat podia en festivals concurrerend programmeren. Ze programmeren weliswaar dezelfde bands, maar de ervaring van een bezoek aan een podium verschilt zoveel van die van een festivalbezoek, dat ze probleemloos hetzelfde publiek delen. Podia en festivals fungeren als cruciale schakels in de keten van de popsector. Deze keten is de aaneenschakeling van stappen die een band doorloopt op weg naar succes, beginnend bij de stamkroeg, via het lokale poppodium en de grotere festivals, naar de grote zalen – met als uiterste de Arena. De keten

wordt gereguleerd door beslissingen van podia, festivals en boekers vanuit verschillende overwegingen en op verschillende momenten.

Voor *Het grote poppodium-onderzoek* (Dalen 2009) werden sleutelfiguren uit de Nederlandse popsector geïnterviewd. Terwijl sommigen aangaven dat podia het door de ‘wildgroei aan festivals’ moeilijk zouden krijgen, meenden anderen dat de ontwikkeling eerder positief zou zijn voor podia. Festivals en podia hebben echter ieder een eigen functie in de popsector en zouden elkaar aan moeten vullen. Waar komt dan de notie vandaan dat de ‘wildgroei aan festivals’ het de podia moeilijk zou maken? Meestal beperkt concurrentie in het livecircuit zich tot competitie tussen podia en tussen festivals onderling, maar soms ondervinden podia en festivals, die in wezen een ander product aanbieden, hinder van elkaar. Ik sprak met vertegenwoordigers van boekingskantoren, podia en festivals over de verhouding tussen podia en festivals om erachter te komen wanneer de balans verstoord raakt.

Overboekingen

Wanneer bands in de zomer alle festivals zijn afgegaan, kunnen ze te vaak hebben opgetreden, waardoor kaarten voor hun clubshows in het najaar slecht

Toename van het aantal optredens komt deels door de instorting van de cd-markt

verkopen. In dat geval zorgen ‘overboekingen’ voor een verstoring van de balans tussen podia en festivals. Joey Ruchtie, programmeur van poppodium Rotown en voorheen eveneens van Watt, heeft dit meegemaakt met de band Voicst, die in de zomer van 2008 op zoveel mogelijk festivals speelde – deels betaalde, deels gratis toegankelijke. In het najaar stond de band, ondanks zijn populariteit, voor een halve zaal in Watt. Voicst had weliswaar veel nieuw publiek bereikt op de festivals, het slecht verkochte cluboptreden was een gemiste kans om goede publiciteit te genereren en merchandise te verkopen.

Overigens merkt Roel Coppen, mede-eigenaar van boekingskantoor Friendly Fire, op dat je voor kleinere bands in een vroeg stadium van hun carrière eigenlijk niet te veel geschikte festivals kunt vinden. Zolang zulke bands in de line-up passen en de festivals geschikt zijn, is ‘overboeken’ geen probleem. Hij is het met Joey Ruchtie eens dat artiesten die in het festivalseizoen te vaak geboekt zijn niet meer op poppodia kunnen spelen, maar dit betekent niet dat artiesten die veel geboekt zijn niet meer in het clubcircuit terecht kunnen.¹

Een onderliggende verklaring voor de toename van het aantal optredens ligt in de instorting van de cd-markt. Artiesten zijn aangewezen op de inkomsten uit liveoptredens. Daarbij krijgen Nederlandse artiesten eerder te maken met overboeking, simpelweg omdat zij maar een klein territorium bestrijken. Managers en boekers van deze artiesten worden vaak als ‘schuldigen’ van de overboekingen aangewezen. Overboekingen kunnen volgens Joey Ruchtie ontstaan door opportunisme of een verkeerde visie van de agent, die druk legt op de boeker. Volgens boeker Willem Venema (Double Vee Concerts) komt het voor dat een act te veel wordt geboekt omdat de betreffende boeker commissies krijgt. Festivaloptredens zijn dan verleidelijk omdat deze binnen korte tijd veel

geld opleveren. Eric van Eerdenburg, directeur van A Campingflight To Lowlands Paradise, voegt hieraan toe dat ook de programmeurs van podia een verantwoordelijkheid hebben om te voorkomen dat een band korte tijd na een volgeboekt festivalseizoen clubshows doet.

Vertegenwoordigers van boekingskantoren, poppodia en festivals noemen allen communicatie en persoonlijke relaties als belangrijke elementen om overboekingen te voorkomen. En dan gaat het om communicatie tussen managers en boekers en tussen lokale poppodia en popfestivals. Veteraan Willem Venema voegt hieraan toe dat ook 'kennis van zaken' of op z'n minst 'expertise en vlieguren' onmisbaar zijn. Om overboekingen te voorkomen moet je volgens Venema als manager 'nee' kunnen zeggen tegen een band die graag zoveel mogelijk festivals achter elkaar wil doen. Het is de taak van de boeker om te zorgen voor een evenwichtige geografische spreiding en een goede mix met voldoende relevante festivals. Regie van de boeker is hierbij essentieel en de relatie van manager en boeker cruciaal. Het is uiteindelijk aan de manager om te beslissen hoe zuinig hij op zijn artiesten wil zijn. Het beslissen over festivals mag echter geen

Het is
aan de
manager
om te
beslissen
hoe zuinig
hij op zijn
artiesten
wil zijn

eenpersoonsactie zijn. Het is een kwestie van soms wel achttien maanden vooruit plannen door alle betrokkenen. Een overboekte festivaltour kan het publiek zodanig verzadigen dat daaropvolgende optredens slecht verkopen. Dit gebeurt alleen als er fouten worden gemaakt door boekers én programmeurs. Hierbij maken boekers dan de fout dat ze een band overboeken, en programmeurs dat ze de potentie van een band om uit te verkopen overschatten.

Festivalcowboys

Een tweede probleem voor festivals en podia en hun onderlinge relatie zijn de door Joey Ruchtie benoemde 'festivalcowboys'. Meer dan podia zijn popfestivals geschikt als marketingstunt. Een festival heeft een onmiddellijk effect op de allure van een stad of organisator. Vaak boeken sterk of volledig door de gemeente gesubsidieerde festivals grote namen zonder rekening te houden met het lokale poppodiumcircuit en zonder achting voor de dynamiek van de livesector. Tom van der Vat (Zuid-Hollandse Popunie/Stichting Popprojecten) heeft niet veel vertrouwen in de kennis die gemeenten hebben van het opzetten van een festival: 'Gemeenten bedenken niets zinnigs.'

Vaak ontbreekt het besef dat wanneer een organisatie uit een ander gebied met een hoop geld zomaar een festival komt organiseren, er enige jaren overheen gaan voordat de samenwerking met lokale popinstellingen vlekkeloos verloopt. Ook grote commerciële partijen die als organisator optreden, kunnen blindelings te werk gaan. De organisator van het Haagse Beatstad, AT Productions, omzeilt bijvoorbeeld boekingskantoren door zoveel mogelijk eigen artiesten te boeken. Door een dergelijk gebrek aan overleg komt het voor dat acts geboekt worden die al door lokale podia geboekt waren of op het verlanglijstje stonden, waardoor het podium ze niet meer kan boeken voor

een marktconforme gage of, erger wellicht, ze hier voor een halfllege zaal staan.

Als poppodiumprogrammeur in Rotterdam heeft Ruchtie last van citymarketing. Wanneer een stad zich profileert door middel van een festival, worden veel passieve muziek-liefhebbers aangetrokken: 'Het gaat niet om inhoud, maar om volksvermaak.' Rotterdam heeft de afgelopen jaren te kampen met een gebrek aan overleg. Met het geld dat in 2009 vrijkwam in het kader van het jongerenjaar heeft de gemeente partijen buiten het gevestigde popcircuit ingeschakeld om vluchtige projecten als het Your World festival op te zetten.

Volgens Minke Weeda, directeur van onafhankelijk promotiebedrijf Rock 'n' Roll High School, lijkt het alsof niemand nagedacht heeft over het Your World festival. Het probleem is niet specifiek dat dergelijke initiatieven festivals zijn, het is de bemoeienis van mensen die er niets van weten die tot problemen leidt. 'Iedereen heeft er verstand van.' De grote boekers weten hoe het werkt, maar in de ogen van de gemeente is de popsector nooit volwassen geworden. In Rotterdam koppelt de gemeente podia en festivals los op beleidsmatig niveau. De gemeente negeert dat podia en festivals schakels zijn van een en dezelfde keten, en volgens één visie georkestreerd dienen te worden. Met deze loskoppeling worden podia in een welzijnshoekje geduwd, zoals overduidelijk het geval is met het Urban Culture Podium, dat moet voorzien in de behoeften van allochtone jongeren. Festivals verworden in het beleid tot marketinginstrumenten, waarbij de artistieke kant naar de achtergrond verdwijnt.

Als boeker heeft Roel Coppen op zich niets tegen initiatieven die vanuit citymarketing zijn ontstaan. Wel heeft hij bezwaar tegen festivals die door grote commerciële partijen worden georganiseerd, die de boekingskantoren en het lokale popcircuit omzeilen. Ook beaamt hij dat er bij 'citymarketingfestivals' vaak

mensen in de organisatie zitten die weinig verstand van zaken hebben. Boekers opereren echter op een landelijk niveau waardoor ze zich niet met de lokale popcircuits kunnen bemoeien. Het is een taak van de programmeur om te lobbyen met de gemeente, als boeker kun je daar moeilijk aan beginnen. 'Als boeker selecteer je de beste mogelijkheden en als een festival als Your World niet op het eerste gezicht botst met een ander belangrijk festival, dan boek je je artiest daar.'

Festivals en podia moeten elkaar versterken, het zou slecht zijn voor de band en de popsector als een act maar op één podium of één festival zou kunnen staan. Frustratie over 'festival-cowboys' ontstaat wanneer externe partijen, of dat nu gemeenten of evenementenorganisatoren zijn, festivals organiseren zonder overleg of samenwerking met het lokale popcircuit. Festivalcowboys houden weinig of geen rekening met de keten van de popsector en met de bestaande verhouding tussen podia en festivals. Het is hen er immers om te doen zoveel mogelijk publieke aandacht te genereren, niet om de band naar een hoger niveau te brengen (het gezamenlijke doel van de popsector). Door bands te boeken vanuit marketingoverwegingen op de korte termijn, en niet vanuit strategische langetermijnoverwegingen, ontstaat frictie met lokale poppodia.

Het belang van communicatie

De verhouding tussen podia en festivals komt in de knel bij een gebrek aan communicatie. In het geval van overboekingen, bij een gebrek aan communicatie tussen podia, festivals en boekers en managers. In het geval van 'festivalcowboys' wanneer externe partijen (evenementenorganisatoren of gemeenten) zonder medewerking van of overleg met het lokale popcircuit festivals organiseren. Om overboekingen te voorkomen, moeten programmeurs van podia en festivals en boekers, clubtours en

Leonor Jonker

is tekstschrijver en organisator
met Buzzwolves Writings

festival­tours op elkaar afstemmen. ‘Festivalcowboys’ zorgen voor een verstoring van de balans van buitenaf. Programmeurs van lokale podia kunnen weinig beginnen als een externe partij met een hoog budget besluit een grootschalig festival in de gemeente op te zetten. Boekers ondervinden hinder van deze ‘festivalcowboys’ bij evenementen waarbij de organisatie boekingsbureaus omzeilt.

Commerciële partijen zullen altijd als festivalcowboys te werk gaan, maar het is niet nodig dat gemeenten een dergelijke verstoring veroorzaken. Ook hier ligt de sleutel bij communicatie. Zouden gemeenten meer rekening houden met de functies van podia en festivals in de popsector, dan zouden door gemeenten georganiseerde festivals de lokale poppodia niet in de wielen rijden. In Rotterdam zouden veel problemen voorkomen kunnen worden door tijdige communicatie met het lokale popcircuit. Vertegenwoordigers van het popcircuit zouden de gemeente kunnen adviseren zodat festivalprogramma’s op de lange termijn het Rotterdamse popcircuit niet beschadigen, maar juist versterken.

Festivals en podia hebben eigen functies in de keten van de popsector. Grote zomerfestivals verbreden het publiek

Festivals en podia zijn beide essentieel voor de loopbaan van een artiest

van bands, cluboptredens dienen om een fanbasis op te bouwen en te versterken. Festivals en podia zijn dus beide essentieel voor de loopbaan van een artiest. Vanzelfsprekend is dit model sterk gegeneraliseerd. Podia kunnen festivals organiseren om onbekend talent te etaleren, net zoals er showcasefestivals bestaan en podia die alleen gevestigde acts boeken. Toch is dit keten model bruikbaar om de verhouding tussen het clubcircuit van gespecialiseerde poppodia en de grootschalige zomerfestivals te verklaren. Normaal gesproken werkt deze keten prima en bestaan podia en festivals zonder enig probleem naast elkaar. De meeste boekers en programmeurs zijn zich bewust van de werking van deze dynamiek. Wanneer ‘derden’, kleine boekers, inhalige managers en kortzichtige festivalorganisatoren dat ook zouden doen, zou de verhouding minder vaak verstoord raken. Dan nog blijft het een complex web van belangen, dat hoe dan ook niet altijd voor alle betrokkenen optimaal kan uitpakken, of hoeft uit te pakken.

Noten

- 1 Geparafraseerde uitspraken en citaten zijn ontleend aan Jonker 2009.

Literatuur

- Dalen, Th. van, H. van der Hoek en F. Vreeke (2009) *Het grote poppodiumonderzoek: analyse in de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering van de Nederlandse poppodia*. Amsterdam: VNPF/Adviesbureau Vreeke & Van Dalen.
- Jonker, L. (2009) *Overboekers en festivalcowboys: conflicterende belangen van podia en festivals in de popsector*. Scriptie MA Kunstbeleid en -Management, Universiteit Utrecht.